

re:Action

En tidning från ActionAid Sverige

Maj 2023

Det var droppen!

Mens ska inte stoppa flickors skolgång

Fyra frågor till vår landschef i Afghanistan

actionaid

I oroliga tider är du viktigare än någonsin

Stort tack för att du engagerar dig i ActionAid! Ditt bidrag till en värld fri från fattigdom där flickor och kvinnor har makt över sina egna liv, är viktigare än någonsin!

En av ActionAids styrkor är att vi är en internationell federation med långvarig och etablerad närvaro i hela 46 länder världen över. Därför finns vi ofta på plats vid stora katastrofer och kan snabbt sätta in nödvändiga åtgärder.

I mars hade vi besök av Sudipta Kumar, som är chef för ActionAid i Afghanistan. Han berättade om hur oron i landet lett till en allt djupare humanitär kris och att det minskade biståndet slår oproportionerligt hårt mot kvinnor. Tack vare att ActionAid arbetat i Afghanistan i över 20 år har vi kunnat ställa om vårt långsiktiga arbete till mer akuta humanitära insatser som når de allra mest utsatta grupperna. På sidan 4 kan du läsa en intervju med Sudipta om situationen i landet.

Mina tankar går också till länderna på Afrikas horn där den värsta torkan på 40 år just nu pågår. Detta har lett till att 36 miljoner människor i Kenya, Etiopien och Somalia befinner sig i en akut hungerkris. Även här har ActionAid arbetat under lång tid och har snabbt kunnat bistå med mat, vatten, hygienartiklar och kontanter till de värst drabbade. Parallellt med de akuta insatserna utbildar vi också kvinnor i klimatsmarta odlingsmetoder så att de bättre kan stå emot klimatförändringarna i framtiden. Dessvärre är behoven fortsatt stora på Afrikas horn. Vill du få en överblick av de katastrofer som ActionAid just nu arbetar i? På sidan 6 och 7 kan du läsa mer om insatserna världen över, bland annat i Ukraina, Syrien och Moçambique.

Vi vet av erfarenhet att flickor och kvinnor är extra utsatta när samhällen drabbas av kriser, eftersom risken för våld, övergrepp och exploatering ökar både i hungerkriser och krig. Men vi vet också att utbildning är en viktig nyckel i arbetet för att minska fattigdom och öka jämställdhet. Tyvärr missar många flickor skolan när de har mens och bristen på ordentliga mensskydd är en starkt bidragande orsak till detta. Många stannar hemma så länge de blöder, en del flickor slutar i skolan helt och löper därmed större risk för att bli bortgifta. Så ska det inte behöva vara. Läs mer om hur vi arbetar för att förändra situationen på sidan 8 och 9. Där kan du också läsa mer om vår kampanj inför den internationella mensdagen den 28 maj – Det var droppen.

Återigen – tack för att du är med oss – tillsammans skapar vi förändring!

Jennifer Vidmo,
Generalsekreterare
ActionAid Sverige

Resultat av våra insatser

Varje år ser vi hur de insatser vi gör tillsammans med människor världen över, leder till positiv utveckling för såväl enskilda individer och grupper som för hela samhällen. Här är några exempel på positiv förändring som möjliggjorts genom långsiktigt och målmedvetet arbete.

Indien: 6 500 barn har återvänt till skolan efter covid-19

I Indien har ActionAids arbete bidragit till att över 6 500 barn har kunnat återvända till skolan efter covid-19. Eftersom skolorna stängde under pandemin riskerade många barn att falla ur skolan helt, men genom insatser från organisationer som ActionAid har fler familjer fått information och förutsättningar att låta barnen återvända.

Foto: Soumi Das/ActionAid

Foto: ActionAid

Bangladesh: hälsocentraler ökar tillgången till sjukvård

På landsbygden i Bangladesh är sjukvården ofta otillgänglig, särskilt efter en översvämning. Flickors och kvinnors låga ställning leder till att de i mindre utsträckning än män söker sjukvård. Under december 2022 upprättade ActionAid temporära hälsocentraler i Kalapara i Bangladesh, dit flickor och kvinnor kunde söka sig för att få kostnadsfri vård och mediciner. Hälsocentralerna höll öppet under tre dagar och 499 människor sökte vård, varav 300 var flickor och unga kvinnor.

Sverige: Ny handbok om kvinnlig könsstympning

Nyligen lanserade ActionAid Sverige en handbok om kvinnlig könsstympning med syftet att förändra attityder och stärka personer som blivit utsatta. Handboken baseras på en metod framtagen av ActionAid. Metoden bygger på att deltagarna själva uppmuntras att dela med sig av känslor, erfarenheter och behov.

Här kan du läsa mer om handboken på vår hemsida:

Ur innehållet

3 Resultat av våra insatser

Här är några exempel på hur vi har skapat förändring för flickor och kvinnor.

4 Fyra frågor till...

Sudipta Kumar, ActionAids landschef i Afghanistan

8 Det var droppen

Läs om hur vi uppmärksammar internationella mensdagen i år.

9 "Nu kan jag fokusera fullt ut på mina studier"

Genom ActionAid har Sumaya och 150 andra flickor i byn Kuroboi fått återanvändbara mensskydd som räcker i tre år.

Foto: Karín Schermbrücker/ActionAid

Fyra frågor till...

Sudipta Kumar, ActionAids landschef i Afghanistan

Flera års kalla vintrar och torka med uteblivna skördar, har lett till en svår humanitär kris i Afghanistan. Efter att talibanerna tog makten 2021 har läget förvärrats ytterligare. Nu befinner sig cirka 28 miljoner av landets totalt 40 miljoner människor i behov av akut humanitärt stöd. Flickor och kvinnor lever under stort förtryck och de allra fattigaste familjerna drabbas oerhört hårt.

Vad gör ni för att främja kvinnors rättigheter?

– Vi har arbetat i tjugo år med att stötta kvinnor att hävda sina rättigheter och barn att gå i skolan. Vi stöttar kvinnor så att de ska få mer inflytande på nationell, regional och global nivå. Vi vill bygga deras självförtroende så att de kan utmana normer. Vi vill ha kvinnor på ledande befattningar och försöker finna lokala lösningar som är anpassade till rådande seder och traditioner. Vi ersätter heller ingen kvinnlig personal med manlig personal. Vi vet att kvinnors inflytande leder till fördelar för kvinnor, män och samhället i stort. Det räddar liv och gör det möjligt för människor att försörja sig.

Vilket är ditt viktigaste budskap till oss i Sverige?

– Jag ber människor att inte glömma Afghanistan och att stödja oss på det sätt som ni kan.

Vill du stötta vårt arbete i Afghanistan?

Swisha till 90 00 837 och märk din gåva med "Afghanistan". Varmt tack!

På vilket sätt är flickor och kvinnor särskilt utsatta?

– Steg för steg har flickors och kvinnors frihet och rättigheter begränsats. Förra året förbjöds kvinnor att arbeta för organisationer som inte styrs av staten. Det blev ett hårt slag, eftersom många av de kvinnor som arbetar i Afghanistan försörjer sina familjer. Det har också lett till att vi har fått ställa om delar av vår verksamhet vilket har gjort det svårare att nå kvinnor som behöver hjälp. Samtidigt vet vi att våld mot flickor och kvinnor ökar i kriser, särskilt i länder som befinner sig i konflikt.

Hur arbetar ActionAid i Afghanistan?

– Vi arbetar i 14 provinser runt om i Afghanistan och når ut till cirka 850 000 människor. Vi utbildar unga i jordbruk och hur de kan säkra tillgången till mat. Vi bistår också med livsnödvändiga insatser som mat, hygienpaket, kläder och kontanter. Dessutom ger vi psykosocialt stöd för att hjälpa människor att hantera stress och trauma.

Land i fokus: Zimbabwe

Zimbabwe ligger i sydöstra Afrika och har en befolkning på drygt 16 miljoner människor. Landet blev självständigt först 1980 och har sedan dess brottats med effekter av sin koloniala historia i form av inbördeskrig och ekonomisk kris. Landet drabbas återkommande av naturkatastrofer och extremväder i form av cykloner, torka och översvämningar. Nära hälften av befolkningen lever i extrem fattigdom och en klar majoritet av dem bor på landsbygden.

Livet på landsbygden

Kvinnor som lever på landsbygden i Zimbabwe uppskattas arbeta mellan 16 och 18 timmar varje dag med jordbruk och obetalt hushållsarbete. Inkomsterna är knappa och klimatförändringar och återkommande extremväder sätter ytterligare press på tillvaron.

I många familjer förväntas flickor och kvinnor utföra majoriteten av det obetalda hushållsarbetet, som till exempel att hämta vatten och ved, städa, laga mat och tvätta. Flickor utför ofta dessa uppgifter både före och efter skolan. Det tunga arbetet gör att de har mindre tid och energi för skolan och läxor.

På landsbygden kan barnen dessutom ha upp till två mils promenad till närmsta skola. Den långa vägen gör inte bara att färre barn går i skolan, utan ökar även risken för flickor att utsättas för våld och sexuella övergrepp.

Foto: Takaitei Bote/ActionAid

Mavis är en av de 45 000 personer som fått utbildning i hållbara odlingsmetoder genom ActionAid. Numer odlar hon hirs och durra, två klimatanpassade och snabbväxande grödor som kräver mindre nederbörd.

Fakta Zimbabwe

Befolkningsmängd: 16 miljoner
Huvudstad: Harare
Största språk: Shona, ndebele, engelska
Förväntad livslängd: 61 år
Källor: Världsbanken

ActionAids arbete i Zimbabwe

ActionAid arbetar tillsammans med flickor och kvinnor som nekas sina grundläggande rättigheter. Det handlar om självklara saker, som rätten att äta mat och att fortsätta bruka sin mark. Rätten till en utbildning och att få vara med och påverka beslut som formar deras liv. Arbetet når ut till cirka 250 000 människor årligen.

Exempel på insatser:

- ▶ Vi ser till att flickor får tillgång till cyklar så att de kan ta sig snabbt och säkert till skolan.
- ▶ Vi driver på för att regeringen ska häva momsen på mensskydd och se till att alla skolor har tillgång till mensskydd, toaletter och rent vatten.
- ▶ Vi hjälper kvinnliga jordbrukare att klimatanpassa sina jordbruk.

Just nu

Pågående katastrofinsatser som ActionAid Sverige har kunnat stötta tack vare stöd från er givare:

Kriget i Ukraina

Den 24 februari 2022 invaderade Ryssland Ukraina och eskalerade det krig som pågått sedan 2014. Situationen blev snabbt akut då många kvinnor och barn tvingades på flykt. ActionAid fanns tidigt på plats i Ukrainas grannländer och kunde förse kvinnor och barn med förnödenheter. I augusti 2022 utökades insatserna och vi började även arbeta inne i Ukraina med lokala partners. Under 2022 har 1 597 198 människor nåtts av stöd från ActionAid.

1 597 198
människor har
nåtts av stöd

551 097
har fått tillgång
till information

58 835
har fått mat och
förnödenheter

Jordbävningen i Turkiet och Syrien

Den 6 februari 2023 inträffade en jordbävning med magnituden 7,8 i närheten av Gaziantep, Turkiet nära gränsen till Syrien. En andra jordbävning inträffade några timmar efteråt. Det var de kraftigaste jordbävningarna i regionen på nästan 100 år. Förödelsen blev enorm och i mars beräknades 57 355 människor ha mist livet och 23 miljoner ha drabbats av förödelsen.

38 027
människor har
nåtts av stöd

1 224
barn och kvinnor
har fått psyko-
socialt stöd

Så arbetar vi i katastrofer

Under 2022 genomförde ActionAid 28 katastrofinsatser. En röd tråd i alla dessa är att vi har både ett kortsiktigt och långsiktigt perspektiv. Detta oavsett om det rör sig om en naturkatastrof, en svältkatastrof eller en pågående konflikt. Vi bistår både med akut hjälp för att rädda liv och lindra katastrofens effekter, samtidigt som vi arbetar med återuppbyggnad och att rusta samhällen för framtida kriser. Det innebär också att våra insatser fortgår långt efter att omvärldens blickar flyttat vidare. Som i allt vårt arbete har vi ett fokus på kvinnors ledarskap och att flickors och kvinnors särskilda behov ska tillgodoses.

Humanitär kris i Afghanistan

Situationen i Afghanistan har blivit allt allvarigare efter de skakande händelser som utspelade sig under sommaren och hösten 2021. Den 24 december 2022 utfärdades ett direktiv i Afghanistan som förbjöd kvinnor från att arbeta i biståndsorganisationer. Vårt arbete stoppades tillfälligt men kunde återupptas i februari 2023. Befolkningen har genomlidit den kallaste vintern på 15 år med akut matbrist.

850 000
människor har
nåtts av stöd

53 025
människor har fått
tillgång till vatten
och sanitet

Cyklonen Freddy

I slutet av februari 2023 drabbades flera länder i sydöstra Afrika av Cyklonen Freddy. En cyklon som slog en rad skräckfyllda rekord; inte minst som den längsta cyklonen som någonsin uppmäts. Förödelsen blev enorm och närmare en miljon människor drabbades, inte minst i Malawi och Moçambique där över tusen människor miste livet. 400 000 hektar jordmark har förstörts och 500 000 barn kan inte gå i skolan.

ActionAids långsiktiga närvaro blir avgörande för återuppbyggnad och förebyggande arbete i en region som ofta drabbas av liknande naturkatastrofer. Det förebyggande arbetet har stor betydelse när katastrofen väl är ett faktum.

Foto: Thoko Chikondi / ActionAid

Asiya förlorade fyra av sina barn i översvämningarna orsakade av cyklonen. Området där Asiya bodde drabbades sent på natten när människor sov. Vi stödjer Asiya och andra i hennes samhälle genom våra insatser på plats.

Torkan på Afrikas horn

Torkan i länderna på Afrikas horn har varit långvarig och mycket svår. ActionAid arbetar i Kenya, Etiopien och Somaliland där samhällen fortsätter att möta katastrofala konsekvenser. Över 36 miljoner människor har drabbats och 24 miljoner människor beräknas lida av akut matbrist. Matbristen och osäkerheten har samtidigt drivit på konflikter och bidragit till en ökning av våld i hemmet.

218 319
människor har
nåtts av stöd

10 000
har tränats i före-
byggande av köns-
baserat våld

Det var droppen - mens ska inte stoppa flickors skolgång

Den 28 maj är det internationella mensdagen. En dag för att uppmärksamma de globala orättvisor som följer i spåren av det enkla faktum att flickor och kvinnor har mens.

Det beräknas att en miljard flickor och kvinnor världen över saknar ordentliga mensskydd. Bristen på mensskydd gör att många flickor inte kan gå till skolan när de har mens.

Detta vill vi uppmärksamma och förändra! Under maj månad har du möjlighet att bidra genom att swisha ett mensskydd. För blott 158 kr kan du vara med och se till att flickor får gå i skolan, även när de har mens.

- ▶ 158 kr kan ge en flicka i Zimbabwe ett hygienkit med återanvändningsbara mensskydd, trosor och tvål.

Gratis mensskydd möjliggör skolgång för flickor i Zimbabwe

Det uppskattas att 72 procent av menstruerande flickor i Zimbabwe inte har råd med mensskydd och att 62 procent därför missar skolan varje månad. Flickor och kvinnor vittnar om att de i stället använder kogödsel, löv och tygrasor som skydd, vilket ökar risken för infektioner.

72 % av alla flickor som menstruerar i Zimbabwe har inte tillgång till mensskydd

62 % av flickorna i Zimbabwe missar skolan varje månad på grund av mens

ActionAid arbetar i Zimbabwe med att förse skolor med mensskydd, toaletter och ökad kunskap om mens. Det har lett till en enorm skillnad för flickors skolgång. Nyanga är ett av distrikten i Zimbabwe där arbetet har gett resultat. Flera skolor erbjuder nu gratis mensskydd till alla flickor så att de inte ska missa undervisning när de har mens. Flickorna på bilden har precis fått återanvändbara bindor.

Foto: ActionAid

“Min dröm är att bli lärare och tack vare stödet från ActionAid kan jag nu fokusera fullt ut på mina studier och behöver inte arbeta extra efter skoltid.”

Foto: ActionAid

“Nu kan jag fokusera fullt ut på mina studier”

I Ghana faller många flickor ur skolan på grund av den bristande tillgången på mensskydd. Oftast börjar det med sporadisk frånvaro som sedan leder till att de inte kommer tillbaka till skolan alls. Oron och obehaget inför att gå till skolan och riskera att bli hånad på grund av fläckar på kläderna gör att de stannar hemma istället.

Situationen har förvärrats ytterligare av stigande priser på bindor och andra hygienprodukter. Det har gjort att endast ett fåtal familjer har råd att köpa ordentliga mensskydd till sina döttrar.

På landsbygden där Sumaya, 17, bor tvingas många flickor därför arbeta extra vid sidan av sina studier. Sumaya fick sin första mens när hon var 13 och har under lång tid arbetat på närliggande gårdar efter skoldagens slut för att få ihop pengar till mensskydd. Arbetet har gjort henne mycket trött och lett till att hon fått lite tid över till att studera.

Foto: ActionAid

För att vända utvecklingen startade ActionAid 2018 ett antal flickforum i området där Sumaya bor. Genom flickforumen fick tjejerna utbildning i grundläggande rättigheter och hur de själva kan agera för att skapa förändring. De fick också lära sig om vad mens innebär och viktiga hygienfaktorer.

Genom ActionAid har Sumaya och 150 andra flickor i byn Kuroboi där hon bor nu fått två återanvändbara mensskydd var. Mensskydden håller i cirka tre års tid.

Vi pratar om kvinnlig könsstympning

Mellan 40 000 till 50 000 flickor och kvinnor som lever i Sverige uppskattas ha blivit utsatta för kvinnlig könsstympning. Ändå talas det mycket lite om detta övergrepp och de livslånga konsekvenser som det kan innebära för de som drabbas.

Arbetet i Sverige

ActionAid har arbetat för att stoppa kvinnlig könsstympning i Sverige sedan 2016. Vi arbetar både i förebyggande syfte och med att öka tillgången till vård och stöd för överlevande som bor i Sverige. Vårt arbete bygger på att skapa trygghet, öppenhet och attitydförändringar för att sätta stopp för den här skadliga sedvänjan.

Samtal om könsstympning i flera svenska städer

Under 2023 har vi arrangerat samtalsträffar i tre olika städer; Borås, Örebro och Västerås. Syftet med samtalsträffarna var att skapa trygga rum för kvinnor som är i riskzonen för könsstympning. Ofta sker arbetet tillsammans med andra organisationer där de som är direkt och indirekt berörda får möjlighet att prata om frågan, dela erfarenheter och tillsammans finna vägar framåt för att skapa varaktig förändring.

Under träffarna har vi haft henna-målare, make-up-artister och frisörer på plats för att skapa en avslappnad tillvaro. Under träffarna hölls även en föreläsning om könsstympning och rätten till sin kropp, vilket gav kvinnorna mer information om sina rättigheter och en möjlighet att diskutera tillsammans.

Foto: ActionAid

I Borås hölls en träff där cirka 30 kvinnor från olika länder, inklusive Somalia, Syrien och Sverige, samlades för att umgås, prata och dansa. Träffen arrangerades i samarbete med Kvinnojouren och Borås stad, och erbjöd även barnvakt så att kvinnorna kunde mingla och samtala i en avslappnad miljö.

Sommarlov är en riskperiod för kvinnlig könsstympning

För många unga innebär sommarlovet glädje, för andra innebär det en ökad risk att utsättas för kvinnlig könsstympning. Flickor könsstympas på utlandsseministrarna till föräldrarnas hemländer i Afrika, Asien eller Mellanöstern.

Vi arbetar för att motverka detta genom att sprida information om kvinnlig könsstympning och var man kan vända sig för stöd och rådgivning. Vi tillhandahåller även information till yrkesverksamma som kommer i kontakt med de individer som är berörda, till exempel personal på vårdcentraler.

Så ett frö för kvinnors framtid

Under mars månad, i samband med internationella kvinnodagen, uppmanade vi gamla och nya givare att så ett frö för kvinnors framtid.

I många låginkomstländer är jordbruk den främsta inkomstkällan. Inte sällan är det kvinnorna som ansvarar för att sköta jordbruket så att familjen får mat på bordet och har pengar till barnens utbildning. Men det är ofta en osäker inkomst då du är helt beroende av väder och vind. Klimatförändringarna har dessutom ställt allt på sin spets och de grödor som brukade ge en god och pålitlig skörd fungerar plötsligt inte alls.

Genom att bidra till kampanjen stöttade man ActionAids arbete för att stärka kvinnliga småjordbrukare. Alla som stöttade kampanjen fick en fröpåse med tomatfrön att odla hemma som tack.

Vill du också stötta vårt arbete och få hem en fröpåse? Det är inte för sent! Swisha via QR-koden så skickar vi hem en fröpåse till dig.

ActionAids stöd till klimatsmart jordbruk för kvinnor i Burundi

I Burundi har 1 200 kvinnor, organiserade i 14 jordbrukskooperativ, fått utbildning av ActionAid i klimatanpassade jordbrukstekniker. De fick även majsfrön som kräver mindre vatten och är mer motståndskraftiga mot klimatförändringar.

Foto: Salvator Cubwa/ActionAid

Minani, 43 år, (längst till höger) skördar majs tillsammans med kvinnokooperativet.

”Tack vare insatsen har vi hittills skördat över 16 ton majs av bra kvalitet.”

Företag som gör skillnad

Varje år väljer ett hundratal företag att stötta vårt arbete för flickor och kvinnor runt om i världen. Ett viktigt ställningstagande som gör skillnad. Men företag är inte bara viktiga som bidragsgivare till organisationer som ActionAid. I egenskap av arbetsgivare, leverantörer och inköpare av varor och tjänster spelar företag en avgörande roll för de flesta av oss.

Rättvisa villkor är en förutsättning för att arbetare världen över ska få skälig ersättning för sitt arbete och en rimlig arbetsmiljö. Vi på ActionAid ser det som en viktig del i vårt arbete att samverka med företag för att de ska kunna och vilja prioritera såväl miljö som mänskliga rättigheter.

På vår hemsida kan du läsa mer om hur ditt företag kan göra skillnad med oss på ActionAid. Genom ett partnerskap utvecklar vi en samarbetsform som får positiv effekt för båda parter och inte minst för de flickor och kvinnor som är en del av vårt arbete för en mer rättvis värld.

SWISHA ETT MENSSKYDD

Det var droppen - mens ska inte stoppa flickors skolgång

Det beräknas att en miljard flickor och kvinnor världen över saknar ordentliga mensskydd. Bristen på mensskydd gör att många flickor inte kan gå till skolan när de har mens.

Detta vill vi uppmärksamma och förändra! Under maj månad har du möjlighet att bidra genom att swisha ett mensskydd. För blott 158 kr kan du vara med och se till att flickor får gå i skolan, även när de har mens.

Swisha din gåva till 90 00 837 och märk gåvan "Mensskydd" eller scanna QR-koden till höder. Läs mer på vår hemsida, actionaid.se